

**Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie,**  
**Sekcja św. Jana Chrzciciela**  
*Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi*

**SYLABUS PRZEDMIOTOWY**

Kierunek studiów	Teologia
Specjalność	Teologia ogólna
Forma studiów	Stacjonarne
Stopień studiów	Jednolite studia magisterskie
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki

**1. Przedmiot**

Nazwa przedmiotu w języku polskim	Psychologia pastoralna
Nazwa w języku angielskim	<i>Pastoral psychology</i>
Język wykładowy	polski
Rodzaj przedmiotu	obowiązkowy

**2. Forma i miejsce zajęć, liczba godzin i punktów ECTS w planie studiów**

2.a. Studia stacjonarne

Wykład	Ćwiczenia	Praktyka	Punkty ECTS	Miejsce zajęć
15	15	-	3	Sala dydaktyczna

**3. Cele przedmiotu**

1.	Celem przedmiotu jest zrozumienie powiązań pomiędzy psychologią i teologią oraz praktyczne wykorzystanie wiedzy psychologicznej w duszpasterstwie indywidualnym i grup, zarówno zwyczajnym jak i specjalistycznym.
----	--

#### 4. Wymagania wstępne

1.	Wiedza z zakresu psychologii ogólnej (np. kierunki psychologii, psychologia grupy, podstawy psychopatologii), psychologii rozwojowej (np. rozwój religijności, proces żałoby) oraz teologii pastoralnej (np. formy duszpasterstwa, koncepcja duszpasterstwa indywidualnego)
----	---

#### 5. Przedmiotowe efekty kształcenia

Kod efektu kształcenia przedmiotu	Opis efektu kształcenia	Kod efektu kształcenia kierunku
EK_W01	analizuje współczesne problemy w perspektywie kilku dyscyplin naukowych	TMA_W23
EK_W02	uzasadnia potrzebę zaangażowania w różnorodne formy wsparcia we współczesnym świecie	TMA_W24
EK_W03	charakteryzuje metody i narzędzia stosowane w coachingu, mediacjach i negocjacjach	TMA_W25
EK_U01	wykazuje podstawowe umiejętności badawcze w zakresie nauk społecznych	TMA_U03
EK_U02	prawidłowo konstruuje i interpretuje przekazy komunikacyjne, posługując się różnymi formami komunikacji	TMA_U07
EK_U03	planuje własne zaangażowanie w prowadzenie sesji coachingowej, spotkań negocjacyjnych i postępowanie mediacyjne	TMA_U23
EK_U04	wylicza ogólne i specjalistyczne zadania duszpasterskie Kościoła Katolickiego i omawia sposób ich realizacji	TkMA_U01
EK_K01	uzasadnia konieczność podejmowania przez całe życie rozwoju osobistego, religijno-duchowego i wspomagania innych w tym rozwoju	TkMA_K01
EK_K02	podaje propozycje konsekwentnego poszerzania swoich kompetencji w zakresie komunikacji, poprzez czytanie fachowej literatury, uczestnictwo w szkoleniach i warsztatach	TkMA_K03
EK_K03	krytycznie ocenia poziom własnej dojrzałości osobowej, zdobytej wiedzy i posiadanych umiejętności	TMA_K03

EK_K04	uzasadnia potrzebę interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania problemów wobec złożonej rzeczywistości	TMA_K11
EK_K05	podaje przykłady zastosowania wiedzy teologicznej w pracy coacha i mediatora	TMA_K09

## 6. Treści kształcenia

L.p.	Tematyka wykładów	
W.01	Psychologia a religia. Religia a psychologia. Psychologia pastoralna i psychologia religii.	
W.02	Religijność jako zjawisko społeczne	
W.03	Religijność w Polsce i w archidiecezji łódzkiej	
W.04	Psychologiczna struktura religijności	
W.05	Motywacja religijna	
W.06	Dojrzała religijność	
W.07	Psychologiczne funkcje religijności	
W.08	K. I. Pargamenta teoria religijnego radzenia sobie, strategie religinego radzenia sobie	
W.09	Poradnictwo pastoralne jako duszpasterstwo indywidualne	
W.10	Przeszkody w prowadzeniu rozmowy duszpasterskiej: stosowanie mechanizmów obronnych	
W.11	Przeszkody w prowadzeniu rozmowy duszpasterskiej: cechy psychopatologiczne rozmówcy	
W.12	Psychologiczne prawidłowości funkcjonowania zrzezeń religijnych: formy i dynamika zrzezeń	
W.13	Religijność a zdrowie. Nerwice na tle religijnym	
W.14	Religijność w psychozach	
W.15	Psychospołeczne uwarunkowanie funkcjonowanie osób duchownych	
	<b>Tematyka ćwiczeń</b>	
C.01	Poradnictwo psychologiczne i psychoterapia a poradnictwo pastoralne i kierownictwo duchowe	
C.02	Przegląd współczesnych badań nad religijnością	
C.03	Podstawowe umiejętności komunikacyjne: aktywne słuchanie	

C.04	Podstawowe umiejętności komunikacyjne: udzielanie informacji zwrotnej
C.05	Fazy rozmowy duszpasterskiej, kierowanie procesem
C.06	Model komunikacji – analiza transakcyjna: charakterystyka stanów EGO i transakcje
C.07	Model komunikacji – analiza transakcyjna: zasady czystej komunikacji i rozwiązywania konfliktów
C.08	Rozmowy w szczególnych sytuacjach duszpasterskich: rozmowy z narzeczonymi
C.09	Rozmowy w szczególnych sytuacjach duszpasterskich: przygotowanie do chrztu świętego
C.10	Rozmowy w szczególnych sytuacjach duszpasterskich: choroba i umieranie
C.11	Rozmowy w szczególnych sytuacjach duszpasterskich: żałoba
C.12	Psychologiczne prawidłowości funkcjonowania zrzeszeń religijnych: rola lidera i komunikacja w grupie
C.13	Duszpasterz a osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych
C.14	Kryzys religijny, nawrócenie i dekonwersja
C.15	Higiena psychiczna w życiu chrześcijańskim, w posłudze kapłańskiej

## 7. Literatura

Lp.	Obowiązkowa
1.	Jalics F. (2017). <i>Towarzystwo duchowe. Wspólne wzrastanie w wierze</i> . Kraków: WAM
2.	Płużek Z. (1991) <i>Psychologia pastoralna</i> . Kraków: Instytut Teologiczny Księża Misjonarzy.
3.	Szentmartoni M. (1995). <i>Psychologia pastoralna</i> . Kraków: WAM.
	<b>Uzupełniająca</b>
1.	Bartczuk, R. P., Jarosz, M. (2006). Funkcja religijności w procesie radzenia sobie za stresem – koncepcja Kennetha I. Pargamenta. <i>Roczniki Psychologiczne</i> , 9(1), 37-52.
2.	Berne, E. (1987). <i>W co grają ludzie. Psychologia stosunków między ludzkich</i> . Warszawa: PWN.
3.	Bless, H. (1980). <i>Zarys psychiatrii duszpasterskiej</i> . Warszawa: ATK.
4.	Cencini A., Manenti A., (2002). <i>Psychologia a formacja</i> . Kraków: Wydawnictwo WAM.
5.	Drzycimski, A. (2018). Psychologia pastoralna jako nauka pomocnicza teologii praktycznej. <i>Studia Pelplińskie</i> , 52, 111-123.
6.	Działo, E. (2019). <i>Skrupulatorem na ratunek</i> . Kraków: W drodze.
7.	Głaz, S. (2006) <i>Podstawowe zagadnienia psychologii religii</i> . Kraków: WAM.
8.	Grzymała-Moszczyńska, H., (1991). Przedmiot psychologii religii. W: <i>Psychologia religii</i> .

	<i>Wybrane zagadnienia</i> . Kraków: Nomos, 39-50.
9.	Guzewicz, M., Czerkawski, J. (2015) <i>Praktyczna psychologia dla teologów. Tom I</i> . Kielce: Jedność.
10.	Guzewicz, M., Czerkawski, J. (2017) <i>Praktyczna psychologia dla teologów. Tom II</i> . Kielce: Jedność.
11.	Jaworski R., (2006). Poradnictwo pastoralne dla neurotyków. W: <i>Leksykon teologii pastoralnej</i> , red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski. Lublin: TN KUL, 649-651.
12.	Jaworski R., (2006). Poradnictwo pastoralne dla osób z zaburzoną osobowością. W: <i>Leksykon teologii pastoralnej</i> , red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski. Lublin: TN KUL, 652-653.
13.	Jaworski R., (2006). Poradnictwo pastoralne dla psychotyków. W: <i>Leksykon teologii pastoralnej</i> , red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski. Lublin: TN KUL, 653-656.
14.	Każmierska, K. (2018). <i>Młodzież archidiecezji łódzkiej. Szkic do portretu</i> . Łódź: Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie.
15.	Każmierska, K. (2019). <i>Rodzina w archidiecezji łódzkiej. Szkic do portretu</i> . Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie.
16.	Każmierska, K. (2020) <i>O parafii w archidiecezji łódzkiej. Szkic do portretu</i> . Łódź: Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego,
17.	Kroplewski Z., (2010). <i>Kryzysy kapłańskie. Analizy psychologiczno-formacyjne</i> . Kraków: Wydawnictwo WAM.
18.	Król, P. (2017). Żałoba i utrata. W: M. Guzewicz, J. Czerkawski (red.) <i>Praktyczna psychologia dla teologów. Tom II</i> . Kielce: Jedność, 123-140.
19.	Liszewski, T. (2017). Duszpasterz wobec osób chorych na schizofrenię. W: M. Guzewicz, J. Czerkawski (red.) <i>Praktyczna psychologia dla teologów. Tom II</i> . Kielce: Jedność, 249-268.
20.	Mariański, J. (2011). Tendencje rozwojowe w polskim katolicyzmie – diagnoza i prognoza. <i>Teologia Praktyczna</i> , 12, 7-24.
21.	Matuszewski, K. (2017). Problemy duchowe a psychiczne różnicowanie między problemami natury demonicznej a zaburzeniami psychicznymi. W: M. Guzewicz, J. Czerkawski (red.) <i>Praktyczna psychologia dla teologów. Tom II</i> . Kielce: Jedność, 213-248.
22.	Molenda, A. A. (2005) <i>Rola obrazu Boga w nerwicy eklezjogennej</i> . Kraków: Nomos.
23.	Prężyna W. (1981). <i>Funkcja postawy religijnej w osobowości człowieka</i> , Lublin: RW KUL.
24.	Prusak, J. (2016). Rozróżnianie sumienia od superego u osób religijnych w kontekście pracy z nerwicą eklezjogenną, <i>Psychoterapia</i> 4 (179), 33–44.
25.	Talik, E. (2013). <i>Jak trwoga, to do Boga? Psychologiczna analiza religijnego radzenia sobie ze stresem u młodzieży w okresie dorastania</i> . Sopot: GWP
26.	Tokarski, S. (2006). Dojrzałość religijna. W: S. Głaz (red.) <i>Podstawowe zagadnienia psychologii religii</i> . Kraków: WAM, 147 – 178.

27.	Tomkiewicz, A. (2002). Duszpasterstwo indywidualne. W: R. Kamiński (red.) <i>Teologia pastoralna. Tom 2</i> . Lublin: Atla 2, 599-625.
28.	Tomkiewicz, A. (2006). Psychologia pastoralna. W: R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski (red.) <i>Leksykon teologii pastoralnej</i> , Lublin: TN KUL, 709-713.
29.	Śmigiel, W. (2015) <i>Eklezjalność zrzeczeń religijnych</i> . Pelplin: Bernardinum.
30.	Wulff, D. M. (1999). <i>Psychologia religii</i> . Warszawa: WSiP.

## 8. Metody dydaktyczne

Metoda dydaktyczna	Symbol realizowanego tematu
wykład konwersatoryjny	W.01-15
praca w grupach, dyskusja	C.01-02, C.05, C.13, C.15
warsztat – odgrywanie scenek, dyskusja	C.03-04, C.06-12
webquest	C.14

## 9. Nakład pracy studenta

### 9a. Studia stacjonarne

Opis	Liczba godzin	Liczba ECTS
Czynny udział w wykładach i ćwiczeniach	30	2
Przygotowanie pracy pisemnej w oparciu o przeprowadzony wywiad i lekturę	30	1

Nakład pracy studenta w godzinach: 60 Liczba punktów ECTS: 3

## 10. Kryteria oceny

Na ocenę <b>2.0</b>	Brak podstawowych wiadomości dotyczących treści ćwiczeń. Brak podstawowych kompetencji określonych w treściach programowych kursu. Brak podstawowych umiejętności określonych w efektach kształcenia.
Na ocenę <b>3.0</b>	Posiadanie podstawowych wiadomości, umiejętności oraz kompetencji określonych w wymaganiach, potwierdzone uzyskaniem 51-60% punktów możliwych do uzyskania na kolokwium końcowym (ze 100 pkt.) oraz za pracą pisemną (z 30 pkt.).

Na ocenę <b>3.5</b>	Posiadanie dostatecznych wiadomości, umiejętności oraz kompetencji określonych w wymaganiach, potwierdzone uzyskaniem 61-70% punktów możliwych do uzyskania na kolokwium końcowym (z 100 pkt.) oraz za pracę pisemną (z 30 pkt.).
Na ocenę <b>4.0</b>	Dobra znajomość wiadomości, umiejętności oraz kompetencji określonych w wymaganiach, potwierdzone uzyskaniem 71-80% punktów możliwych do uzyskania na kolokwium końcowym (z 100 pkt.) oraz za pracę pisemną (z 30 pkt.).
Na ocenę <b>4.5</b>	Bardzo dobra znajomość wiadomości, umiejętności oraz kompetencji określonych w wymaganiach, potwierdzone uzyskaniem 81-90% punktów możliwych do uzyskania na kolokwium końcowym (z 100 pkt.) oraz za pracę pisemną (z 30 pkt.).
Na ocenę <b>5.0</b>	Bardzo dobra znajomość wiadomości, umiejętności oraz kompetencji określonych w wymaganiach, potwierdzone uzyskaniem powyżej 90% punktów możliwych do uzyskania na kolokwium końcowym (z 100 pkt.) oraz za pracę pisemną (z 30 pkt.).

### 11. Prowadzący przedmiot

Osoba odpowiedzialna za przedmiot	ks. dr Tomasz Liszewski
Osoba prowadząca wykład	ks. dr Tomasz Liszewski
Osoba prowadząca ćwiczenia	ks. dr Tomasz Liszewski

Sylabus obowiązujący w roku akademickim 2022/2023

.....  
podpis autora

.....  
podpis kierownika PWTW